

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
ze dne 10. prosince 2001 č. 1320

**ke Strategii bezpečnosti (nezávadnosti) potravin
v České republice**

Vláda

I. bere na vědomí

Strategii zajištění bezpečnosti (nezávadnosti potravin v České republice obsaženou v části III předloženého materiálu (dále jen "Strategie") s tím, že zajištění bezpečnosti potravin je jednou z hlavních priorit vlády ve vazbě na vstup České republiky do Evropské unie;

II. schvaluje

1. organizační zajištění Strategie uvedené v bodě III/3 předloženého materiálu,
2. časový harmonogram legislativních kroků k zajištění transpozice technických předpisů Evropských společenství do legislativy České republiky podle přílohy č. 1 části V předloženého materiálu;

III. ukládá

1. ministru zemědělství
  - a) zajistit koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin v souladu se Strategií,
  - b) ustavit meziresortní Koordinační skupinu,
  - c) do 31.12.2002 předložit vládě informaci o zajištění systému bezpečnosti potravin
včetně plnění legislativních úkolů,
2. ministru zdravotnictví, místopředsedovi vlády a ministru průmyslu a obchodu, ministrům životního prostředí, vnitra, dopravy a spojů, a předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost
  - a) provádět harmonizaci podle bodu II/2 tohoto usnesení,
  - b) spolupracovat s ministrem zemědělství při koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin, zejména poskytovat potřebné informace a součinnost při plnění úkolů plynoucích ze Strategie a jmenovat do 1.ledna 2002 zástupce do koordinační skupiny,
  - c) každoročně do doby vstupu České republiky do Evropské unie, vždy do 30.září, předkládat ministru zemědělství zprávu o plnění úkolů podle části III/2 předloženého materiálu, včetně plnění harmonogramu uvedeného v bodě II/2 tohoto usnesení.

Provedou:

místopředseda vlády a
Ministr průmyslu a obchodu,
Ministři zemědělství,
zdravotnictví,
životního prostředí,
vnitra,
dopravy a spojů,
Předsedkyně Státního úřadu
pro jadernou bezpečnost

Předseda vlády
Ing. Miloš Zeman, v.r

II. Úvod

Evropská komise v důsledku různých krizí vyvolaných případy distribuce zdravotně závadných potravin a krmiv včetně výskytu nebezpečných onemocnění hospodářských zvířat, která jsou přenosná na člověka, provádí v posledních 4 letech radikální reorganizaci celého systému zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin. Hlavním cílem je uklidnit spotřebitele a přesvědčit jej, že bezpečnost potravin je prioritou politiky Komise. Základem k dosažení této priority je podle Komise EU jednotný a fungující systém, který zahrnuje celý řetězec výroby potravin (od prvovýrobce ke spotřebiteli). Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin, kterou vydala Komise EU v lednu r. 2000, deklaruje jednotný systém, který vyžaduje zajišťování zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby a distribuce potravin a vysoký stupeň koordinace a sjednocení jak na úrovni společenství, tak i na úrovni národní.

Stěžejním nástrojem této politiky se stala revize stávající a přijetí nové legislativy včetně zřízení nezávislého Evropského úřadu pro potraviny (EÚBP), jehož základním cílem je poskytovat Evropskému společenství nezávislé a vědecké poradenství v oblasti bezpečnosti potravin. Zahájení jeho činnosti bylo stanoveno na 1.1.2002.

S ohledem na potřebu zajistit znovuoobnovení důvěry občanů unie v potraviny Komise navrhuje, aby EÚBP byl viditelně nezávislý na jakýchkoliv politických i ekonomických zájmech. V první řadě by se měl stát vědeckou autoritou, která je schopna řešit systematicky sběr informací, provádět jejich analýzu a identifikovat rizika tak, aby preventivní opatření mohla zabránit dalším krizím.

Jeho základním úkolem bude:

- nezávislé poradenství ke všem aspektům zdravotní nezávadnosti potravin na vědeckém základě,
- sběr a analýza informací, na základě kterých bude Komise rozhodovat o následných opatřeních,
- komunikace se spotřebiteli o otázkách zdravotní nezávadnosti potravin a ochrany zdraví,
- propojení na národní instituce a vědecké ústavy.

Členské státy byly vyzvány k obdobnému postupu zajištění bezpečnosti potravin, kandidátským státům bylo doporučeno podílet se na činnosti EÚBP, což vyplývá ze závěrů zasedání Evropské rady v Luxemburgu. Některé státy společenství (v současné době 8 členských států) obdobné úřady již založily.

Ve vazbě na vstup ČR do EU je potřeba zdůraznit, že problematika bezpečnosti potravin bude významnou měrou zastoupena v procesu vyjednávání. Z předchozích jednání je zcela evidentní, že v době vstupu musí být splněny veškeré povinnosti vyplývající z právních předpisů ES, přechodná období v této oblasti mohou zbrzdit proces přístupu.

Evropská komise v současné době velice podrobně studuje systém zabezpečení zdravotní nezávadnosti potravin ve státech, které se připravují na vstup. Na základě toho v lednu letošního roku požádali členové Evropské komise, David Byrne a Günter Verheugen, Českou republiku o vypracování strategie bezpečnosti potravin na národní úrovni - Food Safety Strategy (FSS). Účelem tohoto dokumentu bylo získat potřebné informace, ale i prohloubit spolupráci jednotlivých úřadů zodpovědných za bezpečnost potravin. Tento dokument, zpracovaný Ministerstvem zemědělství (MZe) ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví (MZ), byl prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí odeslán Komisi v dubnu tohoto roku.

Systém bezpečnosti potravin v ČR byl podroben v květnu 2001 inspekci Potravinového a veterinárního úřadu DG SANCO Evropské komise s cílem vyhodnotit připravenost ČR na vstup ve výše uvedené oblasti. K tomuto účelu byla Ministerstvu zemědělství zaslána „Směrnice pro přípravu profilů kandidátských zemí“, která vymezuje rozsah problematiky bezpečnosti potravin jednak z pohledu platné legislativy, ale i z pohledu jejího faktického naplňování¹. Kontrola byla podrobena celá organizační struktura bezpečnosti potravin od farmy až po spotřebitele včetně kompetencí příslušných úřadů. Konkrétně byly prověřovány kompetence a zdroje příslušných ministerstev (MZe, MZ) a dozorových orgánů (České zemědělské a potravinářské inspekce, Státní veterinární správy ČR, Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, Státní rostlinolékařské správy, orgánů ochrany veřejného zdraví).

---

¹Příloha č. 1 obsahuje výčet právních předpisů ES obsažených v tomto dokumentu včetně plánu harmonizace a odpovědností resortů

Závěry inspektorů hodnotily systém v ČR jako funkční, nicméně bylo upozorněno na potřebu zrychlit tempo v některých oblastech harmonizace a zlepšit koordinaci jednotlivých článků systému s vymezením odpovědnosti za celou oblast, která v ČR spadá do působnosti několika ministerstev.

Tento materiál je předkládán vládě jako návrh na zajištění úkolů vyžadovaných Komisí EU ve vazbě na vstup ČR do EU. Návrh řešení vychází z analýzy stávajícího stavu v porovnání s požadavky Bílé knihy o zdravotní nezávadnosti a zohledňuje již schválené priority Národního programu, nezabývá se problematikou krizových situací, která je upravena příslušnou legislativou a kompetencemi ministerstva vnitra (MV) a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB).

III. Strategie zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin

1. Popis současného stavu ve vazbě na požadavky Bílé knihy o zdravotní nezávadnosti

Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin, kterou vydala Komise EU v lednu r. 2000, deklaruje jednotný systém, který vyžaduje zajišťování zdravotní nezávadnosti potravin od prvovýroby až po konečného spotřebitele a požaduje vysoký stupeň koordinace a sjednocení jak na úrovni společenství, tak i na úrovni národní. Důsledně je požadováno, aby politika bezpečnosti (nezávadnosti) potravin vycházela z analýzy rizika, která zahrnuje tři základní prvky, které musí být vzájemně propojené a jejich fungování musí být koordinováno. Jedná se o:

- posouzení rizika (vědecké poradenství a analýza dostupných informací)
- management rizika (legislativa a kontrola)
- komunikace o riziku (informování veřejnosti, osvěta).

Za jeden z nejdůležitějších úkolů pro příští období považuje Komise zajištění možnosti sledovat pohyb surovin a potravin v průběhu celého výrobního procesu až ke spotřebiteli a zajistit maximální možnou míru ochrany před zdravotními riziky ve všech stádiích výroby až po distribuci. Velká pozornost je dále věnována tvorbě mechanismů pro rychlé provádění účinných opatření v případech, kdy v řetězci výroby a distribuce dojde ke zjištění možnosti ohrožení zdraví spotřebitele.

Posouzení rizika - vědecké poradenství a analýza dostupných informací

Podle Bílé knihy o zdravotní nezávadnosti potravin představuje posouzení rizika základ, na který musí další prvky analýzy rizika navazovat. Posouzení rizika je založené na sběru a analýze informací získaných zejména při kontrolách výrobního řetězce od prvovýroby až po distribuci potravin, v rámci různých epidemiologických šetření, neopomenutelné jsou výsledky výzkumných prací a pod. V ČR je významným zdrojem informací k zajištění bezpečnosti potravin též monitoring potraviných řetězců a monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí. Na tomto monitorování se na základě usnesení vlády podílí tři resorty: zdravotnictví, životního prostředí a zemědělství, již od roku 1992. Radioaktivní kontaminace potravin je sledována řadou pracovišť různých resortů jako součást širší celostátní Radiační monitorovací sítě, koordinované SÚJB na základě zákona č. 1/1997 Sb., a usnesení vlády č. 478/2001. Nezbytným momentem pro posouzení rizika je i zhodnocení epidemiologické situace ve výskytu jak infekčních, tak neinfekčních onemocnění vzniklých po konzumaci potravin. Posouzení zdravotního rizika z tohoto hlediska je řešeno v legislativě ČR zákonem č. 258/2000 Sb., na ochranu veřejného zdraví, kde podle § 2 odst. 3 zákona se uvádí: „hodnocením zdravotních rizik je odhad míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních a pracovních podmínek a způsobu života. Výsledek hodnocení zdravotního rizika je podkladem pro řízení zdravotních rizik, čímž se rozumí rozhodovací proces s cílem snížit zdravotní rizika.“ Zákon č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, ukládá v § 41 Státní rostlinolékařské správě soustavně vyhodnocovat míru rizika škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, nově zjištěných na území České republiky nebo zjištěných v dovážených popřípadě provážených zásilkách. Způsob vyhodnocování tohoto rizika stanoví prováděcí právní předpis, který je v současné době v přípravě. Posouzení rizika GMO pro zdraví člověka a zvířat, životní prostředí a biologickou rozmanitost, stanoví zákon č. 153/2000 Sb., o nakládání s geneticky modifikovaným organismy a produkty a o změně a doplnění některých souvisejících předpisů.

Sběr a analýza informací mají zásadní význam pro rozpoznání možných nebezpečí a stanovení míry rizika. Výsledky posouzení rizika jsou silně závislé na schopnostech a zkušenostech týmů, které tuto práci provádí. K tomuto účelu jsou ve státech unie zřizovány tzv. vědecké výbory nebo rady, které mají v mnoha případech oporu v příslušné legislativě a mají definovány své pravomoci, které většinou představují poradní a iniciační činnosti. V případě řešení situací týkajících se veřejného zdraví, musí být stanoviska těchto výborů projednána.

V ČR v současné době jednotlivé úseky posouzení rizika fungují, avšak většinou neexistuje mezi jednotlivými články propojení. V oblasti potravin je odborným zázemím Státní zdravotní ústav, který spadá pod MZ a dále pak např. Fakulta potravinářské a biochemické technologie VŠCHT, pro oblast veterinární provádí posuzování rizika Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně a Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně, v oblasti výživy zvířat je to Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Výzkumný ústav živočišné výroby v Uhřetěvsi a Výzkumný ústav výživy zvířat v Pohořelicích, pro oblast fytosanitární je to Státní rostlinolékařská správa, odpovědná za registraci

přípravků na ochranu rostlin a postregistrační kontrolu a dále za hodnocení rizika zavlékání a šíření karanténních škodlivých organismů rostlin. Odborným zázemím pro oblast fyto-sanitární je VÚRV v Praze Ruzyni. Vyhodnocování výsledků zkoušení půd ve vazbě na ochranu potravního řetězce před nežádoucími vstupy z půdy provádí na základě zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

Výše jmenovaná pracoviště si budují své informační systémy autonomně, neexistuje jejich propojení. Kromě posuzování zdravotního rizika podle zákona č. 258/2000 Sb., na ochranu veřejného zdraví, vyhodnocování míry rizika škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů podle zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, a hodnocení rizika GMO podle zákona č. 153/2000 Sb., nejsou ostatní oblasti posuzování rizika v ČR upraveny platnými právními předpisy.

Management rizika (legislativa a kontrola)

Legislativa ČR zabezpečující komplexní bezpečnost (zdravotní nezávadnost) potravin od farmy až ke spotřebiteli zasahuje do působností několika ústředních orgánů státní správy a ve vztahu k bezpečnosti potravin se týká zejména

- Ministerstva zdravotnictví (MZ)
- Ministerstva zemědělství (MZe)
- Ministerstva životního prostředí (MŽP)
- Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO)
- Ministerstva vnitra (MV)
- Ministerstva dopravy a spojů (MDS)
- Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB).

Pro zajištění ochrany spotřebitele, ale i vzájemné důvěry mezi dodavateli a odběrateli, funguje systém kontroly, který zohledňuje odpovědnost výrobce za jakost a zdravotní nezávadnost výrobku (produktu) uváděného do oběhu.

Státní dozor v celém řetězci od prvovýroby až po prodej spotřebiteli provádí orgány ochrany veřejného zdraví (MZ), orgány veterinární správy (MZe), Česká zemědělská a potravinářská inspekce (MZe), Státní rostlinolékařská správa (MZe) a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (MZe). Kompetence těchto orgánů i jejich odpovědnost jsou stanoveny v příslušných zákonech. Tento stav odpovídá situaci v jednotlivých členských státech, kde je zřejmé, že legislativní i kontrolní činnost zůstane v rukou státní administrativy a institucí, kterým stát deleguje přesně vymezený rozsah pravomocí a povinností.

Ve vazbě na odpovědnost výrobce za zdravotní nezávadnost je v ČR stejně jako ve státech unie věnována velká pozornost zavádění správné výrobní/hygienické praxe a zavedení systému kritických bodů (HACCP) do výroby potravin a krmiv.

Koordinaci státního dozoru nad potravinami řeší zákon č. 110/97 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, který v §15 vymezuje působnost MZe a MZ ve vztahu k výkonu státní správy kontrolních orgánů. Tento paragraf ukládá oběma ministerstvům v rozsahu své působnosti řídit a kontrolovat výkon státní správy vykonávaný orgány státního dozoru. Orgány dozoru jsou pak povinny vypracovávat koncepce státního dozoru ve vzájemné spolupráci a dále pak sjednocovat postupy pro výkon dozoru nad potravinami. Novela zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, která nabude účinnost 1. 1. 2002 rozšiřuje v doplněném paragrafu 40 působení Ministerstva zemědělství o činnosti:

- zajišťuje v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví koordinaci soustavného sledování reziduí přípravků v rostlinných produktech, zejména v krmivech a potravinách,
- zajišťuje v dohodě s Ministerstvem životního prostředí koordinaci sledování nežádoucích vedlejších účinků registrovaných přípravků na vybrané složky životního prostředí, zejména vodní prostředí a půdu,
- soustřeďuje informace o nežádoucích účincích registrovaných přípravků.

Ve věcech veterinární péče upravuje spolupráci orgánů státní správy v oblasti prevence, šíření a zdlouvání nebezpečných nákaz včetně zoonóz zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.

Nad rámec těchto zákonných povinností koordinovat činnosti meziresortně je v současné době potřeba zajistit jednotnou koordinaci státního dozoru nad bezpečností potravin včetně oblasti veterinární, výživy zvířat a oblasti rostlinolékařské péče. Odpovědnosti za jednotlivé úseky, které jsou předmětem státního dozoru, vychází především z platných zákonů. Za současné situace, kdy systém státního dozoru v ČR funguje a je považován i ze strany expertů EU za dostatečný, nepovažujeme za vhodné měnit stávající strukturu státního dozoru. Jednoznačně však musí dojít k prohloubení spolupráce a koordinace jak na úseku tvorby legislativy, tak i kontrolní činnosti napříč celým potravním řetězcem. V souladu s pravomocemi a povinnostmi jednotlivých dozorových orgánů je nutné přesně stanovit datové a informační výstupy, které budou tyto orgány poskytovat koordinační skupině a na jejichž základě bude přijímán další postup, včetně případných konkrétních opatření.

Komunikace o riziku

Příslušná ministerstva a dozorové orgány v souladu se zákonem č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, systematicky a otevřeně informují veřejnost o výsledcích své činnosti. Pro tyto účely jsou zřízena v těchto orgánech státní správy příslušná centra. Dozorové orgány pravidelně informují o výsledcích kontrol veřejnost prostřednictvím tiskových zpráv, které dostávají k dispozici všechny významné sdělovací prostředky. Výsledky kontrol i tiskové zprávy jsou většinou umístovány na webové stránky těchto organizací. V oprávněných případech jsou svolávány tiskové konference. Komunikace o riziku je rozhodující pro průběžnou informovanost spotřebitele a utlumení neopodstatněných obav, pokud jde o bezpečnost potravin. Spotřebitel právem očekává spolehlivé a jasné informace umožňující rozhodování na základě znalostí věci. Pro tyto účely je potřeba zajistit provázanost hodnocení rizik s komunikací o riziku a předkládat veřejnosti ověřené a srozumitelné informace týkající se problémů ochrany zdraví.

Varovné systémy

V ČR existují v různých oblastech systémy hlášení, např. MZ provozuje systém hlášení EPIDAT o výskytu infekčních alimentárních onemocnění, alimentárních intoxikací a epidemií z potravin a pokrmů, pololetních hlášení výsledků laboratorního vyšetření potravin a pokrmů provedených orgány ochrany veřejného zdraví a hlášení výsledků kontrol, včetně sankčních postihů. Státní veterinární správa ČR zajišťuje systém hlášení nákaz zvířat, systém hlášení nadlimitních hodnot při kontrole cizorodých látek, systém hlášení záchytů patogenních mikrobů v potravinovém řetězci, systém hlášení zabavených surovin a potravin živočišného původu na hranicích a při veterinárním dozoru. Státní rostlinolékařská správa zajišťuje systém hlášení o zjištěných škodlivých účincích registrovaných přípravků, včetně reziduí účinné látky, na zdraví lidí nebo zvířat nebo na podzemní vodu nebo na životní prostředí a systém hlášení o zrušení registrace a zákazu používání přípravků, u nichž se zjistí vlastnosti, které ohrožují zdraví lidí nebo zvířat anebo poškozují životní prostředí a nebyly známy v době vydání rozhodnutí o registraci a dále systém hlášení o výskytu karanténních škodlivých organismů rostlin (je připravován integrovaný systém umožňující napojení na obdobný, v současné době dokončovaný, notifikační systém EU „EUROPHYT“).

Na úrovni Evropského společenství funguje tzv. Rapid Alert System for Foodstuffs (RASFF - Systém rychlého varování pro potraviny). Členské státy do tohoto systému povinně hlásí případy potravin zdravotně závadných, které byly zjištěny kontrolou v tržní síti a mohou se vyskytovat na společném trhu EU (nejedná se o výrobky, které se nevyvážejí a vyskytují se na lokálním trhu). V době vstupu musí ČR zajistit funkčnost tohoto systému a určit kontaktní místo pro předávání hlášení.² Provázanost informací z výše uvedených systémů je žádoucí a umožní do určité míry rychlejší a kvalitnější rozhodování.

Evropská komise se rozhodla ponechat činnosti související s managementem rizika v kompetenci generálního ředitelství pro ochranu zdraví a spotřebitele – DG SANCO a činnostmi souvisejícími s posuzováním rizika a komunikací o riziku pověřit nový Evropský úřad bezpečnosti potravin. Důvodem jsou zkušenosti z minulých let, ze kterých vyplynula potřeba oddělit zejména posouzení rizika od managementu rizika a zajistit průhlednost hodnocení rizik včetně jeho nezávislosti na politických a ekonomických zájmech. Z tohoto faktu vychází i návrh na řešení v ČR.

---

² Česká zemědělská a potravinářská inspekce informovala již dvakrát RASFF o výskytu zdravotně závadných potravin v obchodní síti v ČR.

2. Strategie pro předvstupní období

Cílem politiky bezpečnosti potravin je ochrana zdraví, ale i ekonomických zájmů. Základem pro zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin je vytvoření právního rámce na základě vědeckých poznatků a zajištění fungujícího systému kontroly v celém řetězci od farmy až po spotřebitele. V této souvislosti je potřeba zajistit i odpovídající legislativu a kontrolu vstupů tak, aby byly do oběhu uváděny pouze bezpečné potraviny a pokrmy. Pro zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin je důležitá i důsledná politika ochrany životního prostředí, neboť začátek potravního řetězce významně ovlivňuje kvalita jednotlivých složek zemědělského výrobního prostředí, zejména půda, voda a ovzduší. Pouze uvedeným způsobem lze dosáhnout vysoké míry ochrany spotřebitele a konkurenceschopnost zemědělství, krmivářského a potravinářského průmyslu na evropském trhu.

Na základě provedené analýzy stávajícího stavu a hodnocení inspektorů Potravinového a veterinárního úřadu z Dublinu ³ bude strategie bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v předvstupním období v ČR vycházet z následujících úkolů. Pro zajištění přípravy ČR na vstup do EU bude potřeba ze strany státu:

- dokončit harmonizaci legislativy a, v návaznosti na změny v legislativě EU avizované v Bílé knize, průběžně zapracovávat nově vydávané předpisy podle gescí jednotlivých ministerstev viz. příloha č. 1,
- zajistit koordinaci činností ústředních orgánů státní správy (MZe, MZ, MŽP, MV, MDS, MPO, SÚJB ..) a státních dozorových orgánů zainteresovaných do problematiky bezpečnosti potravin v celém řetězci,
- optimalizovat síť laboratoří s ohledem na zajištění vysoké úrovně specializovaných pracovišť vybavených špičkovou technikou a pracujících v režimu akreditace podle standardů EN 45 001 resp. ISO 17 025,
- zajistit komplexní systém doškolování pracovníků kontrolní sféry,
- ustavit tzv. vědecké výbory, které budou zpracovávat podklady zejména z oblasti posouzení rizika a stanoviska zaměřená na komunikaci o riziku včetně návrhů na opatření, k tomu využít všech zdrojů informací (informační systémy kontrolních orgánů, monitoringu potravních řetězců, ostatních složek životního prostředí i monitoringu zdravotního stavu obyvatelstva, účelové databáze vědeckých pracovišť apod.),
- zajistit ve spolupráci s občanskými spotřebitelskými organizacemi intenzivní komunikaci se spotřebiteli o základních vlastnostech potravin a pokrmů včetně identifikace možných rizik,
- zajistit prohloubení spolupráce při tvorbě legislativy s vědou, spotřebitelskými a profesními svazy a dozorovými orgány (příslušní ministři zajistí projednání návrhů příslušných právních předpisů v procesu přípravy se zainteresovanými ministerstvy, vědeckými výbory, podnikatelskými a spotřebitelskými svazy),
- podporovat dobrovolné zavádění pravidel správné výrobní/hygienické praxe do zpracovatelského průmyslu,
- zajistit budování systémů rychlého varování a postupná příprava na zapojení do RASFF (Rapid Alert System for Foodstuffs),
- zajistit spolupráci a koordinaci činností s Evropským úřadem pro potraviny.

3. Návrh na organizační zajištění strategie bezpečnosti potravin

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že v současné době není potřeba v ČR zřizovat obdobu Evropského úřadu pro potraviny, je však potřeba určit jedno styčné místo pro komunikaci s tímto úřadem a zajistit systematické fungování posuzování rizik ve vazbě na tvorbu legislativy a permanentní dialog s veřejností. Dále je potřeba zajistit koordinaci a vyšší úroveň informovanosti o připravovaných legislativních opatřeních včetně koordinace kontrolní činnosti v celém řetězci od prvovýroby po spotřebitele.

Návrh na způsob spolupráce orgánů státní správy včetně orgánů státního dozoru v oblasti bezpečnosti potravin předpokládá činnost meziresortní koordinační skupiny, která bude platformou pro spolupráci s vědeckými výbory a pro koordinaci legislativní a kontrolní činnosti v celém řetězci výroby

---

³ Toto pracoviště pověřila Evropská komise prováděním inspekcí v oblasti bezpečnosti potravin v kandidátských zemích

potravin. Účelem fungování této skupiny bude zajištění větší míry průhlednosti ve fázi návrhu legislativních opatření, projednávání těchto návrhů ještě před oficiálním připomínkovým řízením, informovanost o prováděných kontrolách a jejich výsledcích, logická provázanost kontrolní činnosti v celé vertikále od prvovýroby až po prodej konečnému spotřebiteli, optimalizace sítí laboratoří a spolupráce při proškolení kontrolních pracovníků. Organizačně technickým zázemím (sekretariátem) této skupiny bude oddělení MZe. Odpovědnost za fungování této skupiny bude mít ministr zemědělství, který bude vládě odpovědný za koordinaci problematiky bezpečnosti potravin a předkládání souvisejících materiálů.

Koordinační skupina bude ustavena jako poradní a iniciační orgán ministra zemědělství a bude složena ze zástupců ministerstev a ostatních orgánů státní správy (na úrovni náměstků ministra) – MZe, MZ, MPO, MŽP, MV, MDS, SÚJB a ústředních ředitelů kontrolních orgánů – SVS ČR, ČZPI, ÚKZÚZ, SRS. K jednání budou zváni i zástupci vědeckých výborů, a informačního centra (viz dále). Předsedou komise bude I. náměstek ministra zemědělství. Statut a jednací řád komise bude schválen ministrem zemědělství.

Pro vytvoření předpokladů k zajištění hodnocení rizika a komunikace o riziku nezávisle na politických a ekonomických zájmech budou pověřena odborná pracoviště. Tato pracoviště budou odpovědná za ustavení a fungování tzv. vědeckých výborů, jejichž úkolem bude příprava nezávislých stanovisek a hodnocení, návrhů na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v řetězci výroby potravin včetně posouzení směrů výzkumu a vývoje. Tyto výbory budou ve vazbě na orgány státní správy plnit funkci poradní a dále budou zajišťovat provázanost hodnocení rizik s komunikací o riziku, tj. předkládání ověřených a srozumitelných informací laické veřejnosti (spotřebitelům) i veřejnosti odborné. Vědecké výbory budou sestaveny z předních odborníků v dané oblasti, které jmenuje I. náměstek ministra zemědělství, resp. hlavní hygienik ČR, zastoupeni však budou i představitelé výrobních svazů, komor nebo jiných nevládních organizací a svazů spotřebitelů.

Ministerstvo zdravotnictví pověří Státní zdravotní ústav hodnocením rizik a komunikací s veřejností v oblasti zdravotní nezávadnosti potravin (potraviny a suroviny k jejich výrobě, výživa, aditiva, pesticidy, kontaminanty chemické i mikrobiologické, GMO potraviny, materiály a předměty přicházejících do styku s potravinami, alimentární onemocnění včetně alergií).

Ministerstvo zemědělství pověří Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně ustavením a zajištěním činností vědeckého výboru pro hodnocení rizik v oblasti veterinární (zdraví zvířat, pohoda zvířat, zoonózy, hygiena provozu, nezávadnost živočišných produktů). Pro oblast výživy zvířat to bude Výzkumný ústav živočišné výroby (výživa zvířat, kvalita krmiv a techniky krmení). V oblasti fytosanitární a ochrany životního prostředí pověří ministerstvo zemědělství po dohodě s ministerstvem životního prostředí Výzkumný ústav rostlinné výroby ustavením vědeckého výboru pro hodnocení rizik kontaminace půdy, vody a necílových rostlin rezidui přípravků na ochranu rostlin a dalšími možnými kontaminanty, hodnocením ekologických rizik a rizika škodlivých organismů rostlin (pest risk analysis).

Ministerstvo zemědělství po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví dále pověří odborné pracoviště, které bude plnit funkci informačního centra napojeného jednak na odborná pracoviště a vědecké výbory, dále na občanské spotřebitelské organizace, ale i na informační systémy orgánů státní správy zahrnuté do koordinační skupiny při MZe. Jeho úkolem bude dostupné informace třídit, zajišťovat jejich tok k příslušným institucím, zajištění odborné osvěty, případně organizace vzdělávacích akcí pro podnikatele a spotřebitele, evidence a propagace osvětových akcí – vzhledem k existenci Ústavu zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI), který je příspěvkovou organizací MZe, navrhuje se, aby touto činností byl pověřen tento ústav. S ohledem na specifickou problematiku, kterou řeší resort zdravotnictví (přítomnost kontaminujících látek, včetně maximálních limitů reziduí pesticidů, veterinárních léčiv a biologicky aktivních látek v potravinách a pokrmích, mikrobiologické požadavky na potraviny a pokrmy, podmínky ozařování potravin, výrobků určených pro styk s potravinami a pokrmy a přicházejících do přímého styku s vodou a zařízení na úpravu vody, mikrobiologické a chemické požadavky na pitnou vodu, přírodní léčivé zdroje, zdroje přírodních minerálních vod a požadavky na zdravotní nezávadnost balených vod, provozování stravovacích služeb) bude pro potřeby resortu zdravotnictví fungovat na MZ informační centrum propojené s centrem v ÚZPI. Ministerstvo zdravotnictví v rámci tohoto informačního centra bude rovněž zajišťovat sběr dat v rámci státního zdravotního dozoru prováděného orgány ochrany veřejného zdraví pro potřeby resortu, Evropské komise i jiných dozorových orgánů v rámci vzájemné kooperace, dále bude zajišťovat

vedení evidence plánů státního zdravotního dozoru orgány ochrany veřejného zdraví ve smyslu díkce směrnice ES 89/397/EHS o úřední kontrole potravin⁴.

Ministerstvo zemědělství po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví pověří pracoviště, které bude kontaktním místem a bude odpovědné za provozování systému rychlé výstrahy RASFF. Cílem je ochrana spotřebitele před nebezpečím nebo potencionálním nebezpečím z potravin (jedná se o sběr informací o výskytu zdravotně závadných potravin na tuzemském trhu, předávání hlášení orgánům Evropské komise o výskytu těchto potravin, které jsou vyváženy do států EU a možnost získávat obdobné informace o potravinách uváděných do oběhu na trh států EU) – navrhuje se, aby agendu spojenou s tímto úkolem technicky zajišťovala Česká zemědělská a potravinářská inspekce, která již kontaktovala příslušné pracoviště Evropské komise. Odborným zázemím pro posouzení zdravotních rizik v rámci tohoto systému bude MZ.

Kontaktním a koordinačním místem pro činnost vědeckých výborů, informačního centra a systému rychlé výstrahy bude oddělení MZe (viz. sekretariát koordinační skupiny), které bude sloužit též jako styčné místo pro komunikaci s EÚBP

---

⁴ Inspekce Potravinového a veterinárního úřadu DG SANCO, zmíněná v předkládací zprávě materiálu, doporučovala zlepšit informační propojení orgánů ochrany veřejného zdraví a vybudovat v resortu MZ funkční informační systém.

V. Přílohy

- 1/ Výčet právních předpisů ES včetně plánu harmonizace.
- 2/ Schéma Koordinace bezpečnosti potravin v České republice.

1/ Výčet právních předpisů ES obsažených v tomto dokumentu včetně plánu harmonizace a odpovědnosti resortů (cca 60 str)

- k dispozici na Ministerstvu zemědělství, v sekretariátu Koordinační skupiny, tj. Samostatném oddělení bezpečnosti potravin.

2/ Schéma - Koordinace bezpečnosti potravin v České republice

